

**KAHDEN KULTTUURIN
PARIEN JA PERHEIDEN
KOKEMA SYRJINTÄ JA
RASISMISUOMESSA**

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
1. Johdanto	2
2. Terminologia	3
2.1. Syrjintä	4
2.2. Rasismi	4
2.3. Rakenteellinen syrjintä.....	4
3. Kyselyn toteutus ja vastaajat.....	5
3.1. Vastaajat	5
3.2. Taustatiedot.....	5
4. Tulokset	6
4.1. Kyselyn järjestely.....	7
4.2. Syrjinnän ja rasismien kokemukset	7
4.3. Syrjinnän ja rasismien lähteet.....	8
4.4. Mihin syrjintää ja rasismia kohdistettiin	9
4.5. Ympäristöt, joissa syrjintää ja rasismia esiintyy.....	9
4.6. Koetut syrjinnän ja rasismien tyypit.....	11
4.7. Rakenteellinen rasismi.....	12
5. Lapset.....	14
5.1. Yleistä tietoa	14
5.2. Vanhempien reaktio.....	15
6. Kun syrjintää ja rasismia on koettu	16
6.1. Syrjinnän ja rasismien vaikutukset perheisiin.....	16
6.2. Reaktiot	16
6.3. Syrjintään puuttuminen sen tapahtumisen jälkeen.....	16
6.4. Viranomaisille ilmoittaminen.....	17
7. Syrjinnän ja rasismien torjunta Suomessa	18
7.1. Miten ihmisten ennakkoluuloihin ja asenteisiin voidaan vaikuttaa?	18
7.2. Yleinen tietoisuuden puute.....	18
7.3. Mitä voidaan tehdä?	19

1. Johdanto

Vuonna 2025 Familia toteutti kyselyn kahden kulttuurin perheiden kokemasta ja kohtaamasta syrjinnästä ja rasismista Suomessa. Suomalaisen yhteiskunnan yhä kansainvälisempi luonne tekee tästä jatkuvasti tärkeämmän kysymyksen. Ihmiset jatkavat muutttoa Suomeen, ja todennäköisimmin kahden kulttuurin perheiden määrä jatkaa kasvuaan. Tämä kysely tarjoaa ajankohtaisen raportin samasta aiheesta, jota tarkasteltiin Familian vuonna 2020 julkaisemassa raportissa, jolle tämä raportti nyt tarjoaa päivitetyn katsauksen. Kyselyn ja raportin tarkoituksena on antaa käsitys syrjinnästä ja rasismista, jota kaksikulttuuriset perheet kohtaavat Suomessa vuonna 2025.

Vuoden 2025 kyselyssä parit arvioivat omia, perheidensä ja heidän lastensa kokemuksia rasismista ja syrjinnästä tarkastelemalla tapauksia ja olosuhteita, jotka liittyvät rasismiin ja syrjinnän kokemuksiin. Jotta syrjinnästä ja rasismista saataisiin perusteellinen käsitys, kyselyyn vastasivat sekä Suomeen muuttaneet puoliset että Suomesta kotoisin olevat puoliset. Lisäksi vastaajilta kysyttiin heidän lastensa kokemuksista. Vuoden 2020 kyselyyn verrattuna vuoden 2025 kyselyssä suomalaisten ja Suomeen muuttaneiden puolisoitten suhde vastaajina on muuttunut huomattavasti, mikä tarkoittaa sitä, että tulokset eivät ole suoraan vertailukelpoisia. Kun vuonna 2020 kyselyyn oli vastannut 110 suomalaista puolisoa ja 20 Suomeen muuttanutta puolisoa, olivat luvut vuoden 2025 kyselyssä 63 ja 64 vastaavasti. On tärkeää huomioida, että se mitä henkilö tulkitsee rasistiseksi tai syrjiväksi kohteluksi riippuu ihmisestä itsestään ja kyselytutkimus kuvastaa ensijaisesti näiden ihmisten kokemuksia.

Kahden kulttuurin perheiden rasismiin ja syrjinnän kokemusten määrä on kyselyn perusteella laskenut hieman 2020 verrattuna. Vastaajat, jotka ovat Suomeen muuttaneita puolisoita, kertoivat rasismien kokemusten olevan hieman harvinaisempia kuin vuonna 2020. Lähes kaikki Suomeen muuttaneista kumppaneista, 94 %, kertoi kokeneensa syrjintää tai rasismia Suomessa, kun vuonna 2020 kaikki vastaajat kertoivat kokeneensa syrjintää tai rasismia. Tämä ei kuitenkaan ole tilastollisesti verrattavissa oleva tulos.

Lisäksi 84 % Suomeen muuttaneista puolisoista kertoi heidän perheensä kokeneen rasismia tai syrjintää. Suomalaiset puoliset kertoivat vastaavia lukuja, kun heiltä kysyttiin perheiden kokemasta rasismista ja syrjinnästä. Suomalaiset puoliset kertoivat myös heidän Suomeen muuttaneiden puolisoitensa kokeneen rasismia. Kysymyksestä riippuen rasismien ja syrjinnän kokemuksissa oli ristiriitaisia tuloksia, mutta kokonaisuudessaan suurin osa vastaajista ja heidän perheistään oli kokenut rasismia tai syrjintää. Ristiriidat tuloksissa liittyvät todennäköisesti erilaisiin ymmärryksiin rasismista ja syrjinnästä, sillä se mitä henkilö kokee syrjintänä tai rasismina riippuu henkilöstä itsestään. Lisäksi osassa kysymyksistä kysyttiin rasismien ja syrjinnän kokemuksista spesifeissä paikoissa tai tilanteissa, mikä saattoi vaikuttaa vastaajien muistiin.

Rasismien ja syrjinnän kokemukset eivät valitettavasti rajoitu vain aikuisiin. Kolmella neljäsosta vastaajista oli lapsia ja he kertoivat, että 87 % lapsista oli kokenut rasismia tai syrjintää.

Tämän kyselyn analyysi on kirjoitettu ja julkaistaan myös englanniksi.

2. Terminologia

Kyselyssä käytetyt määritelmät tärkeimmille termeille on esitelty tässä ja ne annetaan sellaisessa muodossa, kuin ne ovat kyselyssä olleet. Termiä puoliso käytetään vastaajien siviilisäädystä riippumatta ja se voi viitata aviomieheen, vaimoon, poikaystävään, tyttöystävään tai muuhun puolisoon.

2.1. Syrjintä

Syrjintä tarkoittaa epätasa-arvoista kohtelua, joka asettaa henkilön huonompaan asemaan kuin muut. Syrjintä tarkoittaa pelottavan, nöyryyttävän, vihamielisen tai nöyryyttävän ympäristön luomista. Syrjinnän tarkoitus ei ole niinkään vahingoittaa toista henkilöä, vaan suosia tiettyä ryhmää toisen kustannuksella.

2.2. Rasismi

Rasismi tarkoittaa ihmisarvon alentamista. Rasismi on tietoista vihamielistä käytöstä, jonka tarkoituksena on aiheuttaa vahinkoa. Arkipäiväinen rasismi perustuu valtasuhteisiin ja niiden syntyyn eri kulttuuritaustoista tulevien ihmisten välillä. Tietyn ryhmän leimaaminen sosiaalisesti taakaksi on rasismia.

2.3. Rakenteellinen syrjintä

Rakenteellinen syrjintä tarkoittaa sosiaalisten rakenteiden ja lainsäädännön määrittelemiä sääntöjä ja asenteita, jotka asettavat vähemmistöryhmät epätasa-arvoiseen asemaan verrattuna enemmistöön väestöstä. Käytännössä tämä tarkoittaa, että vähemmistöryhmien jäsenillä ei ole samoja oikeuksia tai mahdollisuuksia osallistua yhteiskuntaan kuin enemmistöllä väestöstä.

3. Kyselyn toteutus ja vastaajat

Kysely "Syrjintä ja rasismi kokevat kaksikulttuuristen parien ja perheiden keskuudessa Suomessa" valmistui keväällä 2025. Kysely toteutettiin sekä suomeksi että englanniksi, ja suomenkieliset vastaukset olivat hieman enemmistö. Tavoitteena oli kerätä vastauksia syrjinnän ja rasismien kokemuksista puolisoilta, jotka olivat muuttaneet Suomeen ja suomalaisilta puolisoilta. Lisäksi vastaajilta kysyttiin heidän näkemyksiään heidän perheensä ja lastensa kokemuksista. Näiden monien näkökulmien avulla pyrimme saamaan käsityksen syrjinnästä ja rasismista Suomessa.

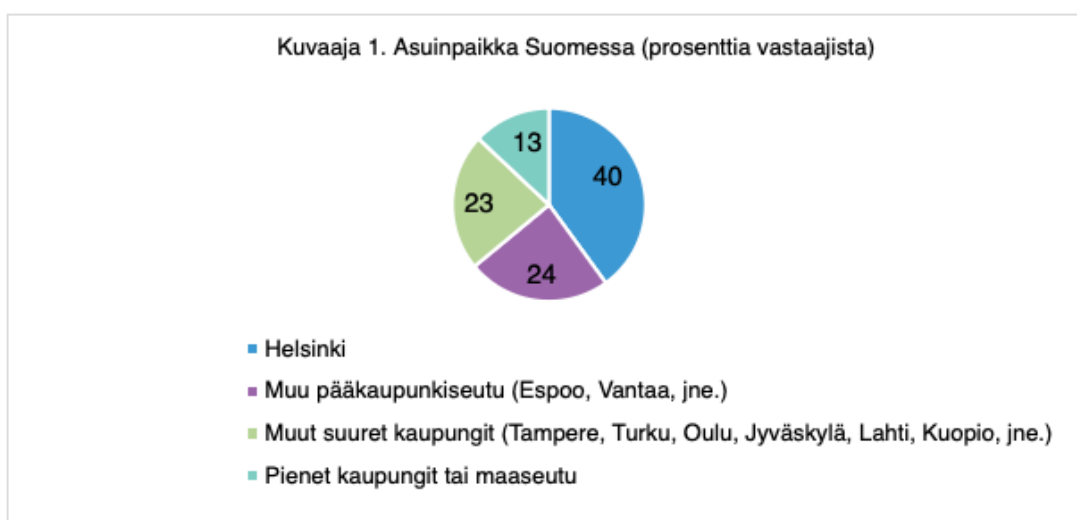
3.1. Vastaajat

Kaikkiaan kyselyyn vastasi 127 henkilöä. Vastaajat jakautuivat käytännössä tasan 64–63 Suomeen muuttaneiden ja suomalaisten kumppaneidensa välillä.

3.2. Taustatiedot

Suurin enemmistö, 90 %, vastaajista oli 25–54-vuotiaita, muutamien vastaajien ollessa alle 25-vuotias tai yli 54-vuotias. Lähes puolet Suomeen muuttaneista vastaajista oli asunut Suomessa yli seitsemän vuotta, kun taas toinen puoli oli ollut Suomessa 1–6 vuotta. Vain kolme vastaajista oli ollut Suomessa alle vuoden.

Vastaajien monimuotoisuus oli huomattava. 64 Suomeen muuttanutta vastaajaa olivat kotoisin 39 eri maasta. Kolme vastaajista kieltäytyi antamasta tarkempia vastauksia alkuperämaastaan.

Vastaajat asuivat 14 eri alueella Suomessa (kuvaaja 1.), mutta suurin osa heistä asui

Uudellamaalla. Kaiken kaikkiaan vastaajat asuivat yleensä suurissa kaupungeissa kuten Helsingissä tai Helsingin metropolialueella.

4. Tulokset

4.1. Kyselyn järjestely

Kysely toteutettiin tutkimalla erikseen Suomeen muuttaneiden kumppaneiden ja suomalaisten kumppaneidensa vastauksia. Vastaajilta kysyttiin myös heidän perheensä ja lastensa kokemuksista, jos heillä sellaisia oli.

On tärkeää ymmärtää, että syrjinnän tai rasismien kokemukset ovat henkilökohtaisia ja subjektiivisia. Jotkut saattavat todeta, että tapaus oli syrjivä tai rasistinen, kun taas toiset eivät. Mikä tahansa kokemus on pätevä, koska ne ovat henkilökohtaisia. Seuraava analyysi Suomeen muuttaneiden kumppaneiden ja suomalaisten kumppaneidensa kokemuksista esittelee heidän kokemuksensa rinnakkain. Molempien osapuolten näkemykset ovat yhtä päteviä ja merkityksellisiä, joten on järkevää esittää ne yhdessä.

4.2. Syrjinnän ja rasismien kokemukset

Vain kahdeksan prosenttia Suomeen muuttaneista kumppaneista kertoi, etteivät he tai heidän perheensä olleet kokeneet syrjintää tai rasismia Suomessa. Suomalaiset kumppanit puolestaan raportoivat syrjivämpiä tai rasistisempia kokemuksia. Vain yksi prosentti heistä vastasi, etteivät he tai heidän perheensä ole kokeneet syrjintää tai rasismia. Vaikka emme tiedä suomalaisten puolisoitten kokemuksista ennen kuin he aloittivat parisuhteen Suomeen muuttaneen puolisonsa kanssa on tutkimuskirjallisuudessa viitteitä suomalaisten naisten "kokemuksellisesta siirtolaistamisesta" sen jälkeen, kun he ovat aloittaneet suhteen mieheen, joka ei ole Suomen kansalainen.¹ Ajatus siitä, että ihmiset voivat kokea rasismia ja syrjintää heidän BIPOC-puolionsa takia on verrattain uusi ja se on kehitetty

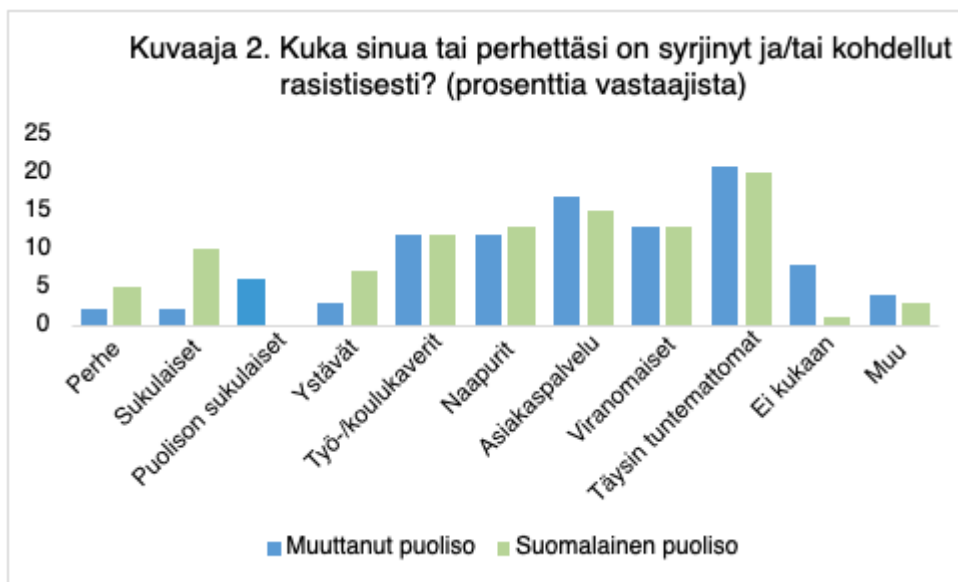
---

¹Eveliina Lyytinen (2026) 'I Have Completely Exhausted Myself During This Journey': Female Citizens' Experiential Migrantisation in the Face of Their Foreign Spouse's Deportability. *Nordic Journal of Migration Research*. [Online] 16 (2), 2–2.

siirtolaisuustutkimuksessa 2020-luvulla.² Tällä tavoin käsitettynä rasisimin ja syrjinnän kohteet siirtyvät pois binäärisestä kansalainen-maahanmuuttaja dikotomiasta, ja näistä identiteeteistä tulee spektri. Siihen miten henkilö asettuu tälle spektrille voi vaikuttaa useat asiat kuten se, kuka hänen puolisonsa on. Tällainen tapa ymmärtää rasismia ja syrjintää määrittäviä tekijöitä on erityisen sopiva, kun puhutaan kahden kulttuurin perheistä ja toisaalta validoii kysymyksen henkilökohtaisista rasismien ja syrjinnän kokemuksista ihmisiltä, riippumatta siitä kuuluvatko he itse näkyvään vähemmistöön. Niinpä kahden kulttuurin perheet, perheen molemmat aikuiset ja heidän lapsensa kohtaavat rasismia ja syrjintää useiden tahojen toimesta, useihin syihin perustuen ja useilla tasoilla kuten henkilökohtaisella, valtiollisella ja rakenteellisella tasolla.

4.3. Syrjinnän ja rasismien lähteet

Yleisin syrjinnän tai rasismien lähde Suomessa oli täysin tuntemattomilta ihmisiltä (kuvaaja 2). Tätä seurasi asiakaspalvelu, joka oli hieman yleisempää kuin työkavereiden, naapureiden tai viranomaisten syrjintä. Pienempiä määriä oli heidän perheiltään, kumppaninsa perheiltä, ystävilta ja sukulaisilta.

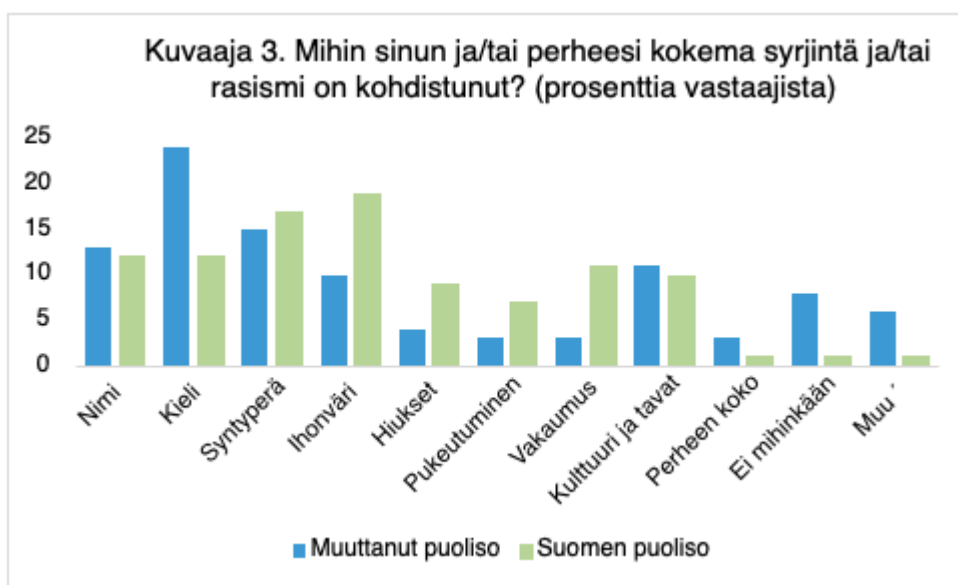

² Eveliina Lyytinen (2026) 'I Have Completely Exhausted Myself During This Journey': Female Citizens' Experiential Migrantisation in the Face of Their Foreign Spouse's Deportability. *Nordic Journal of Migration Research*. [Online] 16 (2), 2–2.

Suomalaisten kumppaneiden näkökulmat ja kokemukset olivat linjassa Suomeen muuttaneiden puolisoiden kanssa, sillä erotuksella että vain yksi prosentti vastasi, ettei heitä tai heidän perhettään ollut syrjitty tai kohdeltu rasisisesti. Suomalaiset kumppanit saattavat olla valmiimpia tunnistamaan rasismia, mikä voisi selittää eron vastausten välillä.

4.4. Mihin syrjintää ja rasismia kohdistettiin

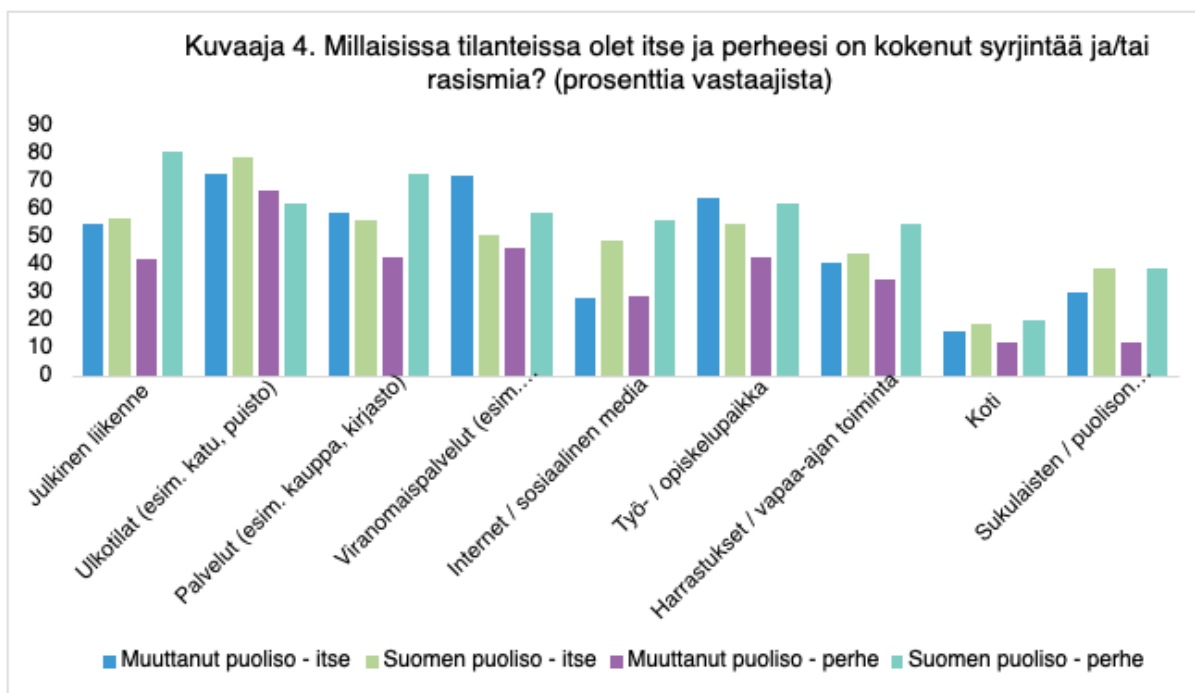
Vastaajien kokemukset siitä mihin syrjintä ja rasismi kohdistuivat vaihteli suuresti (kuvaaja 3). Suomeen muuttaneet kumppanit kertoivat, että he ja heidän perheensä ovat kokeneet syrjintää ja rasismia yleisimmin kielensä vuoksi. Heidän näkökulmastaan heidän nimensä ja alkuperänsä olivat myös yleisempiä motiiveja syrjinnälle ja rasismille kuin ulkonäkö, kuten ihonväri, hiukset ja vaatteet, tai heidän uskomuksensa, tapansa ja kulttuurinsa.

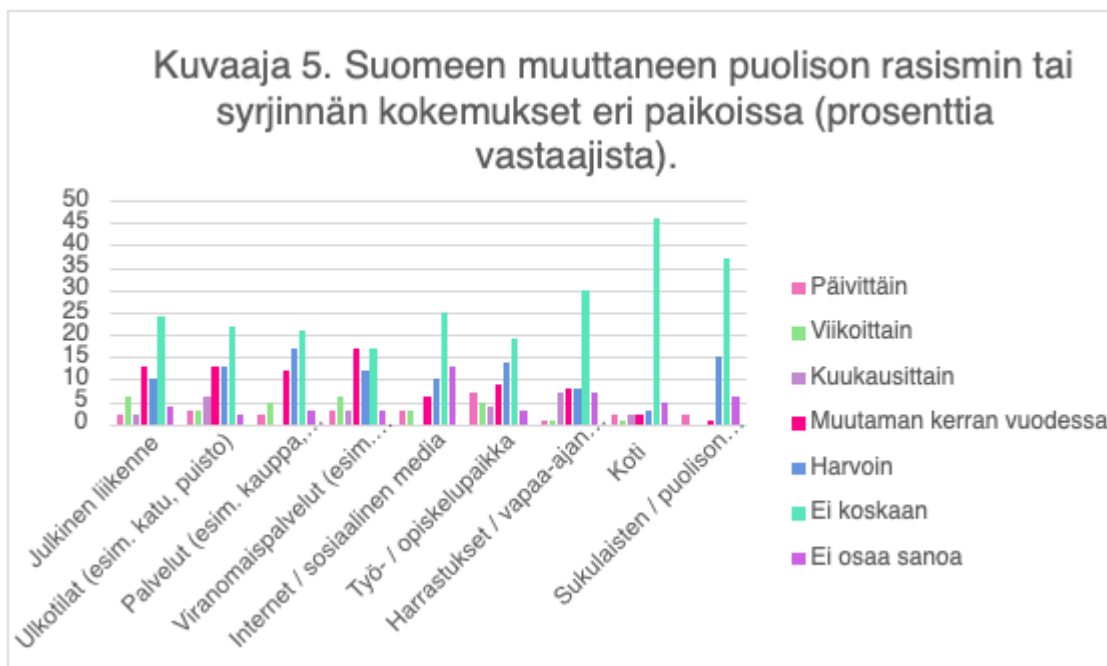
Suomalaiset kumppanit puolestaan pitivät ulkonäköä, kuten ihonväriä, hiuksia ja vaatteita, tärkeämpinä kuin suomeen muuttaneet puoliset. Heidän näkökulmastaan ihonväri oli yleisin syrjinnän ja rasismin kohde, jota seurasivat kumppanin ja perheen alkuperä ja nimi.

4.5. Ympäristöt, joissa syrjintää ja rasismia esiintyy

Syrjinnän ja rasismin eri näkökohtien lisäksi on myös ympäristöjä, joissa syrjiviä ja rasisisia tekoja esiintyi useimmin (kuvaaja 4).

Kyselyssä valittiin useita yleisiä ympäristöjä, joissa vastaajat olivat kohdanneet syrjintää ja rasismia, kuten julkinen liikenne, ulkoilma, palvelut kuten kaupat tai kirjasto sekä viralliset palvelut, kuten terveydenhuolto, työllisyyspalvelut ja Kela. Kyselyssä tarkasteltiin myös syrjinnän ja rasismien tiheyttä työpaikalla, vapaa-ajan aktiviteeteissa, vastaajien ja heidän sukulaistensa kodeissa sekä internetissä ja sosiaalisessa mediassa (kuvaaja 5).

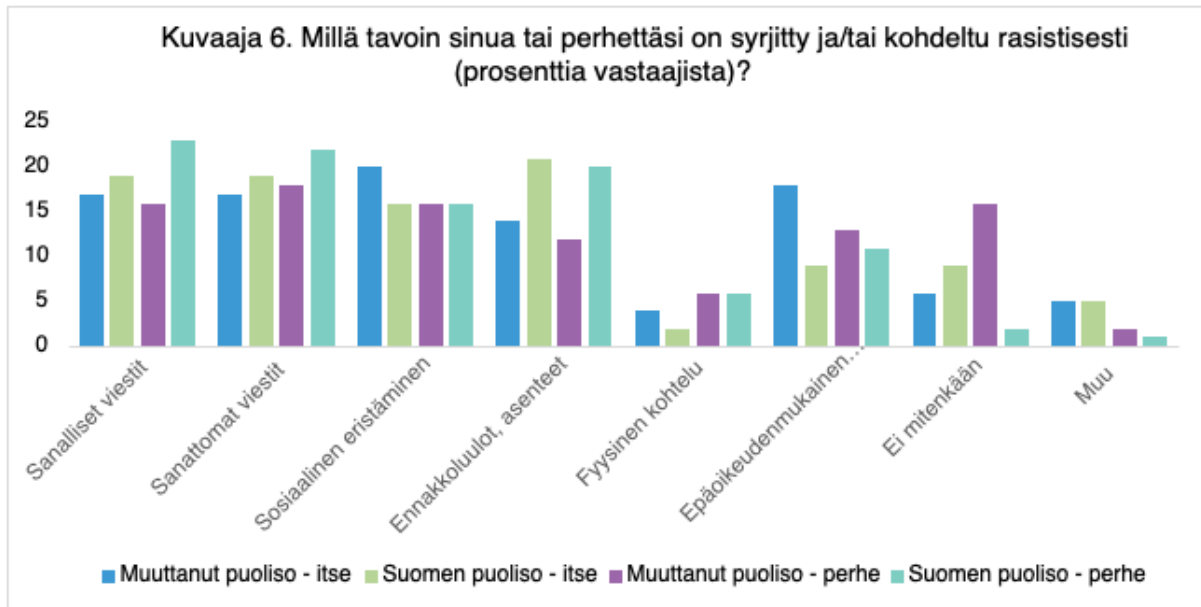
Kaiken kaikkiaan Suomeen muuttaneet kumppanit kohtasivat syrjintää ja rasismia yleisimmin työ- tai koulutusympäristöissä, julkisessa liikenteessä, ulkona ja julkisissa

palveluissa kuten terveydenhuollossa ja sosiaalipalvelulaitoksissa. Ympäristöt, joissa syrjintää ja rasismia koettiin yleisimmin, pysyivät suomalaisilla kumppaneilla samoina, vaikka he kokivat vähemmän syrjintää ja rasismia.

4.6. Koetut syrjinnän ja rasismin tyypit

Syrjintää ja rasismia ilmenee myös monin tavoin (kuvaaja 6). Kyselyssä tarkasteltiin sanallisia ja ei-verbaalisia viestejä, sosiaalista eristämistä, ennakkoluuloisia asenteita, epäoikeudenmukaista kohtelua ja fyysisiä yhteenottoja. Lähes kaksikymmentä prosenttia vastaajista koki rasistisia ja syrjiviä viestejä, sekä sanattomia että sanattomia. Näihin kuuluvat nimittely, kiroilu, huutaminen, vähättely, kommentointi ja eleet, ilmeet, katseet, tuijottaminen ja osoittelu. Hieman alle kaksikymmentä prosenttia vastaajista kohtasi epäoikeudenmukaista kohtelua ja ennakkoluuloisia asenteita, joiden vuoksi vastaajia kieltäydyttiin palvelemasta, heihin suhtauduttiin ennakkoluuloisesti tai he kohtasivat epäsopivaa uteliaisuutta. Fyysinen kaltoinkohtelu oli harvinaista; sitä koki vain neljä prosenttia Suomeen muuttaneista kumppaneista. Kuusi prosenttia sanoi, etteivät olleet koskaan kokeneet syrjintää tai rasismia.

Yleisin Suomeen muuttaneiden vastaajien kokema syrjinnän ja rasismin muoto oli sosiaalinen eristäminen. Poissulkemista, hylkäämistä, eristämistä, välttelyä ja yhteyden lopettamista oli kokenut kaksikymmentä prosenttia Suomeen muuttaneista kumppaneista. Monet vastaajista kokivat tulleen jätetyiksi tiedon, päätösten, ylennysten ja mahdollisuuksien ulkopuolelle. Lisäksi heidän kykyjään epäiltiin tai sivuutettiin.

Suuri tekijä, jolla Suomeen muuttaneita kumppaneita eristettiin sosiaalisesti, oli suomen kielen suosiminen ja käyttö, vaikka se ei olisi ollut tarpeen. Eräs Suomeen muuttaneista puolisoista kertoi kokeneensa ”epäinhimillistämistä ja aliarviointia sosiaalisissa tilanteissa sekä turhia kielellisiä vaatimuksia työllistymiseen alallansa.” Jotkut kertoivat, että heiltä oli evätty palveluita, kuten terveydenhuoltoa tai työverkostoja, kun he kommunikoivat englanniksi, heitä oli kohdeltu hyvin alentavasti tai että heille oli töykeästi sanottu, että ”näin me teemme Suomessa.”

4.7. Rakenteellinen rasismi

Vastaajilta kysyttiin avoimia kysymyksiä rakenteellisesta rasismista Suomessa. Vastaajien vastaukset osoittavat, että he kohtaavat haasteita monilla aloilla, erityisesti koulutuksessa, työllisyydessä, terveydenhuollossa ja asumisessa.

Monet mainitsivat, että vaatimus suomen kielen käytöstä oli usein este, vaikka asian olisi voinut hoitaa myös toisella kielellä. Suomalaiset puoliset kertoivat, että heidän usein oletettiin olevan puolisoidensa tulkkeja, mikä rasitti molempia osapuolia. Suomeen muuttaneet puoliset kertoivat, että heidät ”suljettiin tiedon, päätöksien, ylennyksien ja mahdollisuuksien ulkopuolelle” ja että heidän ”kykyjään epäiltiin tai sivuutettiin.” Tämä mainittiin usein työmarkkinoille ja ammatillisiin verkostoihin pääsyä vaikeuttavana tekijänä. Jopa työnhaku oli monille vaikeaa.

Lisäksi monet Suomeen muuttaneet vanhemmat kokivat tulleen jätetyksi lastensa koulutuksen ja hoidon ulkopuolelle. Tähän kuului esimerkiksi lasten varhaiskasvatussuunnitelmia tai lapsen esiopetuksen opetussuunnitelmia koskevat

tilaisuudet, joita pidettiin vain suomeksi, joskus jopa silloin, kun opettaja osaa englantia tai muuta kieltä. Toiset vastaajat kertoivat, että heidän näkemyksiään jätettiin huomiotta ja heidän pätevyyttään lasten kasvattamisessa kyseenalaistettiin.

5. Lapset

5.1. Yleistä tietoa

Kolme neljäsosaa vastaajista oli saanut lapsia. Suurimmalla osalla vastaajista, 77 %:lla oli yksi tai kaksi lasta, 13 %:lla kolme lasta ja loppuilla yli kolme. Suurin osa lapsista, 75 %, oli alle kolmetoistavuotiaita, yhdeksän prosenttia oli 14–17-vuotiaita ja loput aikuisia lapsia.

Kuten vanhempansa, myös lapset kohtaavat syrjintää ja rasismia (kuvaaja 7). Kaiken kaikkiaan vain 13 % vastaajista kertoi, etteivät heidän lapsensa olleet kokeneet syrjintää ja rasismia. Vastaajien lapset kokivat eniten syrjintää ja rasismia koulussa, päiväkodissa sekä julkisissa sisä- ja ulkotiloissa. Näitä julkisia paikkoja, joissa lapset kokivat syrjintää ja rasismia, olivat kaupat, kirjastot, leikkikentät, puistot ja kadut. He kokivat vähemmän syrjintää ja rasismia vuorovaikutuksessaan poliisin, sosiaalipalveluiden ja terveydenhuollon kanssa. Osa vastaajista kertoi lastensa kokeneen syrjintää ja rasismia lasten ystävien, sukulaisten ja harrastusten keskuudessa.

Syrjintä ja rasismi kaksikulttuurisia lapsia kohtaan ilmeni monin eri tavoin. Vastaajat mainitsivat ulkopuolelle jättämisen sosiaalisissa tilanteissa ja toiseuttaminen, usein eksotisoinnin muodossa. Lapset saivat rasistisia kommentteja, huutamista ja pilkkaa ulkonäkönsä, kielensä ja taustansa vuoksi. Lisäksi monet vastaajista sanoivat, että

lasten äidinkieli oletettiin ulkonäön perusteella ja osa lapsista oli laitettu automaattisesti S2 (suomi toisena kielenä) -tunneille, vaikka heidän äidinkieli oli suomi.

5.2. Vanhempien reaktio

Ymmärrettävästi sekä Suomeen muuttaneet vanhemmat että suomalaiset vanhemmat olivat tyytymättömiä siihen, että heidän lapsensa olivat kokeneet syrjintää ja rasismia. Vanhemmat kertoivat, kuinka turhauttavaa ja sydäntäsärkevää on, että heidän lapsensa joutuvat kohtaamaan syrjintää vain sen takia keitä he ovat. Esimerkiksi eräs vanhempi ilmaisi kaltoinkohtelun ja sanoi, että "mikään ei ole raukkamaisempaa kuin aikuisen lapseen kohdistama kiusaaminen".

Lasten vanhemmat kertoivat lukevansa kirjoja ja keskustelevansa syrjinnästä ja rasismista lastensa kanssa usein. Vanhemmat yrittivät selittää syrjintää ja rasismia lapsilleen, mutta koska asiaa on vaikea selittää monet vanhemmat puhuivat sen sijaan siitä, että kaikki ihmiset ovat yhtä arvokkaita eroista huolimatta. Monet vanhemmat mainitsivat, että he keskustelevat myös lastensa kanssa siitä, miten suojella itseään, pysyä turvassa ja miten käsitellä tällaisia tilanteita.

6. Kun syrjintää ja rasismia on koettu

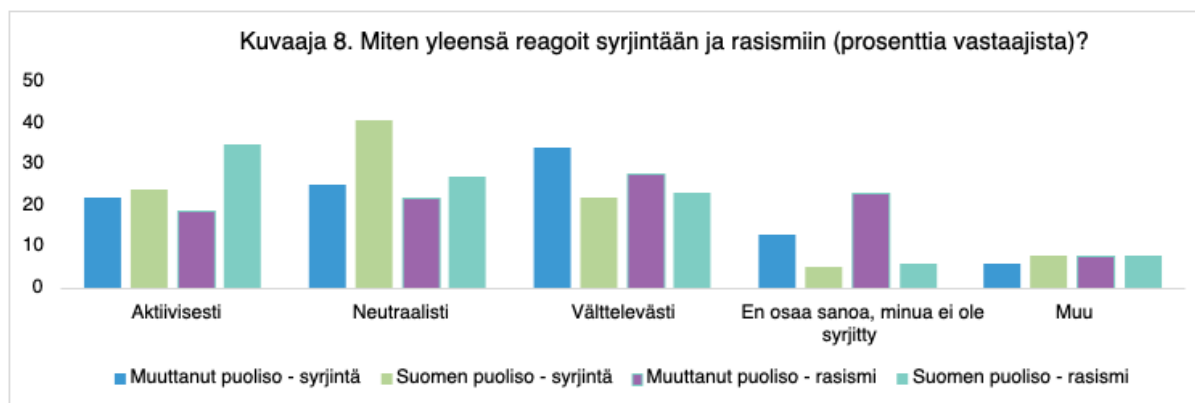
6.1. Syrjinnän ja rasismin vaikutukset perheisiin

Yksi yleisimmistä vaikutuksista syrjinnän ja rasismin vaikutuksista oli vastaajien turvallisuuden tunne. He kertoivat tuntevansa olonsa turvattomaksi ja epämukavaksi julkisissa tiloissa ja tapahtumissa, sanoen: "Koen oloni enimmäkseen epämukavaksi julkisissa tiloissa saamiemme katseiden takia" ja "turvallisuuden puute tässä maassa on selvempää ei-valkoisille ihmisille". Monet sanoivat kokevansa, että tapahtumat ovat vain suomalaisille, ja he tunsivat olonsa sosiaalisesti eristetyiksi. He kertoivat, että vaikka asuvat Suomessa, se ei aina tunnu kodilta.

Henkilökohtaisen elämän lisäksi toinen yleinen vaikutus oli, että vastaajat kokivat epävarmuuden ammatillisesta ja taloudellisesta tilanteestaan. Yksi sanoi, että syrjintä ja rasismi "vaikuttavat vahvasti ammatilliseen uraani ja pätevyyteeni", kun taas toinen totesi, että "se rajoittaa mahdollisuuttani taloudelliseen vapauteen". Toinen vastaaja sanoi, että syrjintä ja rasismi työpaikalla olivat niin sietämättömiä, että heidän oli pakko jättää työnsä.

6.2. Reaktiot

Vastaajat, jotka kokivat syrjintää ja rasismia, reagoivat aktiivisesti, neutraalisti tai tavalla, jota voidaan kutsua vältteleviksi. Aktiivisiin reaktioihin kuuluvat esimerkiksi puolustavat, aggressiiviset tai fyysiset reaktiot. Sanallisia syrjintää ja rasismia vastustavia kommentteja pidetään neutraaleina reaktioina. Kolmas, välttelevä, tapa reagoida rasismiin ja syrjintään oli olla välittämättä rasistisesta tai syrjivästä käytöksestä tai poistua tilanteesta.

6.3. Syrjintään puuttuminen sen tapahtumisen jälkeen

Kaltoinkohtelun hyväksyminen on tärkeää ja syrjinnän ja rasismien kohteeksi joutuneet kertoivat käyttävänsä erilaisia menetelmiä negatiivisten kokemustensa käsittelyyn. Yleisin tapa käsitellä syrjintää ja rasismia oli jakaa omia kokemuksiaan ja keskustella niistä muiden kanssa. Jotkut vastaajista käyttivät myös huumoria tai vain sivuuttivat sen. Vastaajissa oli myös niitä, jotka pitivät asian itsellään eivätkä puhuneet siitä muille.

6.4. Viranomaisille ilmoittaminen

Suomeen muuttaneista puolisoista 38 % kertoivat ilmoittaneensa syrjinnästä ja rasismista erilaisille viranomaisille tai vastuuasemassa oleville. He ilmoittivat kokemuksistaan poliisille, johdolle, henkilöstöhallinnolle, opettajille, koulujen rehtoreille sekä yhdenvertaisuusvaltuutetulle. Useat heistä olivat sitä mieltä, ettei mitään tehty tai heitä ei otettu vakavasti.

7. Syrjinnän ja rasismien torjunta Suomessa

Vastaajilta kysyttiin, millainen tuki auttaisi heitä puuttumaan syrjintään ja rasismiin. Monet vastaajista sanoivat, etteivät he tiedäneet, millaista tukea ja tietoa he voisivat saada. Tämä tiedon puute oli hyvin yleistä, kun kyse oli juridisista ja lakiin liittyvistä asioista. Vastaajat eivät tiedäneet oikeuksistaan eivätkä siitä millaisiin oikeudellisiin toimiin he voisivat ryhtyä jouduttuaan rasismien tai syrjinnän kohteeksi.

Toisaalta monet muut vastaajat mainitsivat saaneensa tukea tukiryhmistä ja koulutuksista, ystäviltä, perheiltään sekä kontakteista kansalaisjärjestöihin. Jotkut vastaajat vastasivat myös löytäneensä tukea internetistä.

7.1. Miten ihmisten ennakkoluuloihin ja asenteisiin voidaan vaikuttaa?

Hyvin yleinen teema oli kokemus vastuun ja seuraamusten puutteista niille, jotka toimivat syrjivästi ja rasistisesti. Vastaajat sanoivat, että oikeustoimien ja seuraamusten puute tarkoittaa, ettei mikään muutu. He sanoivat: "Toivoa ei ole, ellei Suomi todella ala rangaista rikollisen aggressiivisia rasistisia ihmisiä".

Monet vastaajista totesivat, että syrjinnän tai rasismien todistaminen on hyvin vaikeaa. Tämä vaikeus näkyy myös edellä mainitussa määrässä vastaajia, jotka eivät ilmoittaneet kokemuksiaan. He pitivät ilmoittamista turhana. Monet sanoivat, etteivät heidän kokemuksensa olleet tarpeeksi vakavia, jotta poliisi olisi ryhtynyt toimiin. On kuitenkin tärkeää huomata, että toistuvat ja hienovaraiset kokemukset syrjinnästä ja rasismista voivat vaikuttaa vakavasti ihmisiin. Jatkuvien ja niin sanottujen "pienien" syrjinnän ja rasismien kokemusten kumulatiivinen vaikutus voi aiheuttaa stressiä, heikentynyttä itseluottamusta ja tunneperäistä uupumusta. Näitä pieniä, tavallisia tekoja kutsutaan mikroaggressioiksi. Mikroaggressiot ovat hienovaraisia ja arkipäiväisiä verbaalisia tai non-verbaalisia kommentteja, eleitä tai loukkauksia. Mikroaggressiot ovat usein tiedostamattomia tai tahattomia, mutta ne ylläpitävät tai välittävät negatiivisia, halventavia tai jopa vihamielisiä viestejä marginalisoitujen ryhmien jäseniä kohtaan.

7.2. Yleinen tietoisuuden puute

Toinen este muutokselle oli laajemman keskustelun puute syrjinnästä ja rasismista. Vastaajat sanoivat, että ”useimmat suomalaiset eivät edes usko, että rasismia on lainkaan” tai että suomalaiset eivät ymmärrä sitä hyvin. Yksi vastaaja esimerkiksi totesi, että ”useimmat [valkoiset] Suomessa syntyneet ihmiset eivät ymmärrä, että syrjintä kattaa iän, uskonnon ja toimintakyvyn – ei vain ihonväriä ja kansallisuutta.” Monet vastaajat jakoivat käsityksen, että monet suomalaiset eivät usko tai halua uskoa, että syrjintä ja rasismi ovat Suomessa ongelmia. Ongelmia ei voi ratkaista, jos niitä ei tunnusteta. Vastaajat kertoivat, että he tai heidän puolisonsa yrittivät sopeutua asumaan Suomessa, mutta myös suomalaisen yhteiskunnan täytyy sopeutua.

7.3. Mitä voidaan tehdä?

Monet vastaajat sanoivat, että oikeudellisten seuraamusten puute tekee syrjinnän torjumisesta vaikeaa. He ajattelivat asenteiden pysyvän samoina, ellei hallituksen retoriikka ja politiikka anna esimerkkiä muuttamalla syrjinnästä ja rasismista tulevia rangaistuksia vakavammiksi. Tämä ei kuitenkaan välttämättä ole paras tapa edetä, koska syrjinnän ja rasismin todistaminen on vaikeaa, puhumattakaan sen ajamisesta oikeudessa. Lisäksi nykyinen hallinto ei missään nimessä ole kiinnostunut laatimaan tai säätämään lakeja, jotka parantaisivat Suomeen muuttaneiden ihmisten elämää, päinvastoin. Nykyinen poliittinen ilmapiiri tekee oikeudellisesta tai politiikkaan perustuvista ratkaisuista epätodennäköisiä.

Kuitenkin toinen suuri vastaajaryhmä sanoi, että jotkin muutokset olisivat mahdollisia ja ne tulisi tehdä. Esimerkiksi yksi vastasi, että ”ihmisiin vaikuttavat suuresti heidän henkilökohtaiset kokemuksensa ja altistumisensa. Positiivinen kokemus voi auttaa vaikuttamaan heihin.” He sanoivat, että lapsia ja aikuisia on koulutettava syrjinnästä ja rasismista. Tietoa rasismista ja syrjinnästä tulisi olla helposti saatavilla ja myönteisiin kohtaamisiin eri väestöryhmien välillä tulisi kannustaa ja niitä tulisi myös mahdollistaa.

Vastaajat sanoivat myös, että median täytyy muuttua. Vastaaja tiivistä asian hyvin sanomalla, että voimme edistää muutosta ”estämällä rasistista propagandaa mediassa ja sosiaalisessa mediassa. Ei sallita poliitikkojen sanoa tiettyjä asioita. Ala äänekkäästi häpäistä rasistista käytöstä, lopeta oleminen mukava ja/tai neutraali sen

kanssa.” Tosiaan puolueettomuus ei riitä vaan meidän on aktiivisesti toimittava antirasistisesti ja syrjintää vastaan.